خبر

پیام تسلیت رهبر معظم انقلاب در پی درگذشت یک نویسنده

رهبر معظم انقلاب با صدور پیامی درگذشت منصور انوری از نویسندگان ادبیات مقاومت را تسلیت گفت. متن پیام رهبر معظّم انقلاب به شرح زیر است: «بسم الله الرّحمن الرّحیم، درگذشت جناب آقای «منصور انوری» نویسنده متعهد و انقلابی موجب تأسف گردید. آن مرحوم با خلق آثار متعدد از جمله رمان دوازده‌جلدی «جاده جنگ» که مورد توجه و تحسین امام مجاهد شهید قرار گرفت، دِین خود را به انقلاب اسلامی ادا کرد. این‌جانب ضمن عرض تسلیت به خانواده ایشان و جامعه ادبی کشور، از درگاه خداوند متعال برای آن مرحوم آمرزش، مغفرت و اجر الهی مسئلت می‌کنم».

پزشکیان در حاشیه اجلاس کاپ ۳۱؛ انتقاد از سیاست تهدیدآمیز آمریکا و رایزنی با عراق و پاکستان

شرق: مسعود پزشکیان در جریان سفر به ترکیه برای شرکت در سی‌ویکمین اجلاس تغییرات اقلیمی سازمان ملل متحد (کاپ ۳۱)، علاوه بر حضور در این نشست بین‌المللی، مجموعه‌ای از مواضع سیاسی و دیپلماتیک را مطرح کرد و با مقام‌های ارشد عراق و پاکستان به گفت‌وگو پرداخت. محور اصلی تحولات این روز، انتقاد صریح پزشکیان از رویکرد آمریکا در قبال ایران و تأکید بر ضرورت گسترش همکاری‌های منطقه‌ای بود. پزشکیان روز چهارشنبه ۲۰ آبان، هم‌زمان با آغاز برنامه‌های مرتبط با اجلاس کاپ ۳۱، در پیامی در شبکه اجتماعی ایکس، سیاست‌های آمریکا را در قبال ایران مورد انتقاد قرار داد. رئیس‌جمهوری با طرح این پرسش که چه کسی صلح و امنیت جهانی را تهدید می‌کند، به آنچه آغاز جنگ با ادعای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای خواند، اشاره کرد. وی همچنین استفاده از موشک «پی‌آرام» در لامرد و تهدید به استفاده از بمب موسوم به «مادر تمام بمب‌ها» را نمونه‌هایی از رفتار متناقض آمریکا دانست. رئیس‌جمهوری ایران در این پیام تأکید کرد که استفاده از ابزارهای تهدیدآمیز برای پیشبرد دیپلماسی، رفتاری قابل قبول نیست و چنین رویکردی را مایه ننگ توصیف کرد. این موضع‌گیری نشان‌دهنده تداوم انتقاد تهران از سیاست‌های فشار و تهدید واشینگتن و تأکید بر تناقض میان ادعای حمایت از صلح و استفاده از ابزارهای نظامی است. در کنار این موضع‌گیری، پزشکیان در حاشیه اجلاس کاپ ۳۱ با رئیس‌جمهوری عراق دیدار و درباره آخرین وضعیت روابط دوجانبه گفت‌وگو کرد. در این ملاقات، دو طرف بر ضرورت تقویت تعاملات سازنده، توسعه همکاری‌های مشترک و استفاده از ظرفیت‌های متقابل در حوزه‌های مختلف تأکید کردند. روابط تهران و بغداد، با توجه به پیوندهای سیاسی، اقتصادی و منطقه‌ای دو کشور، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. همچنین رئیس‌جمهوری ایران با شهباز شریف، نخست‌وزیر پاکستان، دیدار کرد. در این گفت‌وگو، روند مناسبات سیاسی و اقتصادی دو کشور بررسی شد و طرفین بر گسترش همکاری‌های منطقه‌ای، توسعه تعاملات تجاری و اقتصادی و افزایش هماهنگی‌ها برای تأمین ثبات و امنیت تأکید کردند. مجموع این دیدارها و مواضع نشان می‌دهد که سفر پزشکیان به ترکیه، علاوه بر جنبه زیست‌محیطی و حضور در اجلاس بین‌المللی تغییرات اقلیمی، فرصتی برای پیگیری دیپلماسی منطقه‌ای و طرح دیدگاه‌های ایران درباره تحولات امنیتی نیز بوده است. تأکید بر همکاری با همسایگان و انتقاد از سیاست‌های تهدیدآمیز آمریکا، دو محور برجسته فعالیت‌های رئیس‌جمهوری ایران در حاشیه این اجلاس را تشکیل می‌دهد.

آلیا: مجلس مانع سوءاستفاده از طرح «مقابله با نفوذ» شود

فعال سیاسی اصولگرا و نماینده پیشین مجلس با تأکید بر اینکه اصل طرح مقابله با نفوذ بیگانگان مورد قبول است، تصریح کرد: برخی سخنان درباره این طرح ممکن است فریبکارانه موضوع را از محدوده مزدوران و نفوذی‌ها به وطن‌پرستان خارج از کشور نسبت دهد؛ پس طرح باید به‌درستی تبیین شود، افکار عمومی را متوجه کند و قانون هم باید شفاف باشد تا جای سوءاستفاده فراهم نشود. فاطمه آلیا در گفت‌وگو با ایسنا، درباره پیام اخیر رهبر انقلاب خطاب به نخبگان علمی و ورزشی کشور اظهار کرد: پیام تفصیلی، عمیق، حاوی نکات امیدآفرین و راهگشای مقام معظم رهبری برای جامعه نخبگی و برای روند پیشرفت ایران بسیار قابل تحسین بود. ایشان تعریفی از نخبگی ارائه دادند که در این تعریف، جغرافیای نخبگی محدود به علم و ورزش نیست بلکه هرگونه ممتازبودن برای پیشرفت کشور، نخبگی توصیف شده است. فعال سیاسی اصولگرا با اشاره به توصیف رسالت نخبگان از سوی رهبر انقلاب، ادامه داد: رسالت نخبگان این است که علاوه‌بر توجه به رشد فردی و توانمندی خود، باید نگاهشان پیداکردن راه‌حلی برای مسائل ایران باشد. این روند از زمان امام راحل شروع شد؛ ایشان مسیری تعیین کردند که در زمان رهبر شهید تداوم یافت و بسیاری از زمینه‌های عملی‌شدن مطالباتش در زمان رهبر شهید فراهم شد و ایران جهشی در علوم مختلف به‌دست نخبگان داشت. نماینده پیشین مجلس شورای اسلامی درباره توصیه اکید رهبر شهید مبنی بر لزوم رشد آحاد جامعه، تصریح کرد: نخبگان نباید تک‌بعدی باشند و فقط در رشد خود متوقف شوند. باید علاوه‌بر رشد نخبگی خود دائما برای رشد جامعه و ایران هم تلاش کنند. رهبر انقلاب در حوزه رسالت نخبگان علاوه‌بر حل مسائل ایران، مرزشکنی را کلید پیشرفت کشور دانستند.آلیا با بیان اینکه ایران دشمنان فراوانی دارد، گفت: دشمن چون نمی‌خواهد ایران پیشرفت کند نخبگان علمی و ورزشی ما را به شهادت رساند. در این دو جنگ شهدایی از ورزشکاران و دانشمندان در رشته‌های مختلف داشتیم. وی درباره بخشی از بیانات رهبر انقلاب خطاب به دانش‌آموزان، دانشجویان و طلاب افزود: این پیام تاکید می‌کند که نخبگی، موهبت الهی است و نخبگان باید از هوش و استعدادشان در جهت حل مسائل کشور استفاده کنند. پیام مقام معظم رهبری ترسیم نقشه راهی برای رشد فردی و جمعی نخبگان بود. نماینده پیشین مجلس درباره تاکید رهبر انقلاب بر موضوع «ایران قوی» یادآور شد: علم باعث غلبه ما به دشمنان می‌شود. رهبر انقلاب بر توصیه‌های رهبر شهید هم تاکید داشتند و تا به‌قدری در علم پیشرفت کنیم که جوامع دیگر ناگزیر شوند زبان فارسی یاد بگیرند تا از علم ایرانیان بهره ببرند. توانایی ما در فناوری‌های مختلف از جمله حوزه‌هایی نظیر سلول‌های بنیادین و فناوری هسته‌ای هم گواه این امر است. همه اینها حاصل کار نخبگان است. ظهور نخبگان در عرصه جهانی در جامعه ما نشاط‌آفرینی کرد. آلیا در پاسخ به پرسشی مبنی بر استفاده از ظرفیت نخبگان ایرانی خارج از کشور که ممکن است کفه وطن‌پرستی آنها سنگین‌تر از کفه اسلامیت باشد، گفت: رهبر انقلاب در این زمینه یک آسیب‌شناسی کردند مبنی بر اینکه دشمنان ما به هوش و استعداد ایرانی پی برند و از این رو سعی دارند با نوعی پروپاگاندا و تبلیغات آنان را جذب کنند. این ترفند استعمار نوین است که با تضعیف توانمندی‌های کشور و دستاوردهای انقلاب، نخبگان را از خدمت به کشور خود ناامید کنند و آنان را در خدمت خود بگیرند. وی یادآور شد: بسیاری از نخبگان ما چه داخل و چه خارج از کشور، بسیار به وطن، ایران و تمدن دیرینه ایران علاقه‌مند هستند، به آن افتخار می‌کنند و غیرت ملی - میهنی دارند. یک نمونه آن شهید چمران است که مراکز علمی آمریکا ایشان را به خدمت فرامی‌خواندند. الان نخبگان ما در کشورهای اروپایی و آمریکایی مورد توجه هستند و دشمن در تلاش است آنان را استثمار کند. این حربه استعمار نوین است.

روایت «شرق» از اختلافات آمریکا و اسرائیل بر سر آینده تقابل با ایران و تلاش قطر برای گشودن گره تهران و واشینگتن:

محاصره، مذاکره، جنگ؟

موسی موحد: تحرکات دیپلماتیک برای پایان‌دادن به تقابل نظامی و اقتصادی میان ایران و آمریکا در شرایطی وارد مرحله تازه‌ای شده است که گزارش‌های رسانه‌ای از تلاش قطر برای انتقال پیشنهادهای تهران به واشینگتن، بررسی چارچوبی برای بازگشایی تنگه هرمز و آزادسازی بخشی از دارایی‌های مسدودشده ایران حکایت دارد؛ با این حال، مواضع رسمی مقام‌های ایرانی، به‌ویژه تأکید بر اجرای شروط هفت‌گانه پیش از هرگونه مذاکره، نشان می‌دهد فاصله میان روایت رسانه‌ای از پیشرفت مذاکرات و موضع اعلامی تهران همچنان قابل توجه است. در طرف مقابل، دولت دونالد ترامپ نیز با وجود بررسی گزینه‌های مختلف، از جمله ازسرگیری حملات نظامی و دستیابی به توافق، ظاهرا به ادامه فشار اقتصادی و دریایی علیه ایران تمایل بیشتری نشان می‌دهد. هم‌زمان، اختلاف‌نظرها میان مقام‌های آمریکایی درباره نحوه مواجهه با تهران، نگرانی کشورهای منطقه از بازگشت جنگ و گزارش‌ها درباره تنش میان ترامپ و بنیامین نتانیاهو، پیچیدگی معادلات را افزایش داده است. در چنین شرایطی، قطر تلاش می‌کند با استفاده از فضای ایجادشده، دست‌کم فرصتی برای جلوگیری از آغاز مجدد جنگ و بازگرداندن طرفین به مسیر دیپلماسی فراهم کند.

پیشنهادهای تهران و تحرکات فشرده قطر؛ از بازگشایی هرمز تا آزادسازی دارایی‌های ایران

یکی از مهم‌ترین محورهای تحولات اخیر، گزارش‌هایی است که درباره پیشنهاد احتمالی ایران برای دستیابی به تفاهمی موقت با آمریکا منتشر شده است. روزنامه اسرائیل‌هیوم به نقل از دو منبع دیپلماتیک آگاه از مذاکرات مدعی شده است که شیخ محمد بن عبدالرحمن آل‌ثانی، نخست‌وزیر قطر، پیشنهادی را که ایران با آن موافقت کرده، برای بازگشایی تنگه هرمز به واشینگتن منتقل کرده است. براساس این گزارش، قرار است دونالد ترامپ در واشینگتن با نخست‌وزیر قطر دیدار کند؛ دیداری که در چارچوب تلاش‌های فشرده دوحه برای میانجیگری میان تهران و واشینگتن ارزیابی شده است. طبق جزئیات منتشرشده، پیشنهاد مورد بحث بر نوعی مبادله متقابل استوار است؛ آمریکا محاصره دریایی و اقتصادی ایران را لغو کند و در مقابل، ایران به حملات علیه کشتی‌ها و نفتکش‌های متعلق به کشورهای حوزه خلیج فارس پایان دهد. همچنین براساس این روایت، هشت میلیارد دلار از دارایی‌های مسدودشده ایران که در قطر نگهداری می‌شود، آزاد خواهد شد. در همین چارچوب، اسرائیل‌هیوم مدعی شده است که ایران از مطالبه خود برای کنترل تنگه هرمز و دریافت عوارض از کشتی‌های عبوری از این آبراه راهبردی صرف‌نظر کرده است. با این حال، براساس همین گزارش، تهران همچنان حاضر نیست برنامه هسته‌ای خود را موضوع گفت‌وگو قرار دهد یا حتی آمادگی خود را برای آغاز مذاکرات در این زمینه اعلام کند. این نکته از آن جهت اهمیت دارد که نشان می‌دهد پیشنهاد احتمالی مورد بحث، دست‌کم در روایت این روزنامه، بیشتر بر کاهش تنش دریایی و اقتصادی متمرکز است تا حل‌وفصل جامع اختلافات هسته‌ای. هم‌زمان، العربیه به نقل از منابع آگاه از چارچوب دیگری برای تفاهم احتمالی تهران و واشینگتن خبر داده است. براساس این گزارش، دو طرف با غنی‌سازی اورانیوم در داخل ایران با غلظت ۳.۶۷ درصد موافقت کرده‌اند و موضوع استفاده از یک کشور ثالث، احتمالا روسیه یا چین، برای تسهیل کاهش سطح غنی‌سازی اورانیوم با غنای بالا در حال بررسی است. واشینگتن خواستار کاهش سطح غنای اورانیوم ۶۰ درصدی ایران است و در این چارچوب، نقش کشور ثالث می‌تواند به‌عنوان سازوکاری برای مدیریت این اختلاف مطرح باشد. این گزارش همچنین از احتمال آزادسازی شش تا ۹ میلیارد دلار از دارایی‌های مسدودشده ایران در صورت دستیابی به توافق خبر می‌دهد. بازگشایی تنگه هرمز و لغو فوری محاصره دریایی نیز از دیگر اجزای چارچوب پیشنهادی عنوان شده است. افزون بر این، ترتیباتی برای بررسی بازگشت بازرسان آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به ایران در جریان است؛ هرچند هنوز درباره دامنه وظایف و اختیارات احتمالی این بازرسان توضیح مشخصی ارائه نشده است. تفاوت میان رقم ۸ میلیارد دلار در گزارش اسرائیل‌هیوم و بازه شش تا ۹ میلیارد دلار در گزارش العربیه، همچنین اختلاف در نحوه پرداختن به موضوع هسته‌ای، نشان می‌دهد که هنوز نمی‌توان این روایت‌ها را اجزای قطعی یک توافق واحد دانست. در واقع، آنچه از مجموع این گزارش‌ها برمی‌آید، وجود بحث‌هایی درباره چند مسیر احتمالی برای کاهش تنش است؛ مسیرهایی که هنوز درباره جزئیات، ترتیب اجرا و حتی دامنه توافق بر سر آنها ابهام وجود دارد.

نخست‌وزیر قطر در این میان به یکی از بازیگران اصلی تحرکات دیپلماتیک تبدیل شده است. براساس گزارش‌ها، آل‌ثانی پس از دیدار با ترامپ و جی‌دی ونس در کاخ سفید، وزیران خارجه گروه هفت را در پاریس در جریان تلاش‌های میانجیگرانه و گفت‌وگوهای خود قرار داده است. او همچنین اعلام کرده که پس از دیدار با رئیس‌جمهور آمریکا، فضای بیشتری برای تنفس دیپلماسی ایجاد شده است. با این حال، براساس گزارش جروزالم‌پست به نقل از منابع دیپلماتیک، نخست‌وزیر قطر به وزیران خارجه گروه هفت گفته است که دوحه دست‌کم دو هفته فرصت برای پیشبرد تلاش‌های دیپلماتیک و دستیابی به تفاهم میان تهران و واشینگتن، پیش از حمله احتمالی آمریکا به ایران، به دست آورده است. این فرصت زمانی، در شرایطی اهمیت پیدا می‌کند که اختلاف‌های مهمی همچنان پابرجاست؛ از جمله درباره جدول زمانی اجرای توافق احتمالی و ترتیب انجام اقدامات مربوط به رفع محاصره دریایی، مسئله هسته‌ای و آزادسازی دارایی‌های مسدودشده ایران. قطر همچنین قصد دارد چین و کشورهای اروپایی را به‌عنوان ضامن وارد روند دیپلماتیک کند. این موضوع به نگرانی تهران درباره احتمال نقض توافق از سوی دولت ترامپ در ماه‌های آینده و ازسرگیری مجدد جنگ مربوط می‌شود. به این ترتیب، مسئله اعتمادسازی، علاوه بر اختلاف‌های محتوایی، به یکی از موانع اصلی دستیابی به تفاهم تبدیل شده است. اندیشکده چتم‌هاوس هم در گزارشی تأکید دارد تنها یک راه برای خروج از بن‌بست میان ایران و آمریکا وجود دارد و آن هم «دیپلماسی مرحله‌بندی‌شده» که ظاهرا دو طرف ایران و آمریکا در حال بررسی این گزینه هستند و دراین‌باره مقام‌های آمریکایی از چین خواسته‌اند برای پایان‌دادن به درگیری، نقش سازنده‌تری ایفا کند.

تهران در برابر روایت توافق؛ شروط هفت‌گانه، مخالفت با خروج مواد غنی‌شده و هشدار نظامی

در مقابل گزارش‌هایی که از پیشرفت مذاکرات و موافقت ایران با پیشنهادهای جدید سخن می‌گویند، موضع اعلامی مقام‌های کشورمان بسیار محتاطانه‌تر و در برخی موارد کاملا متضاد است. دراین‌باره و به روایت تسنیم، یک مقام ارشد امنیتی در تهران در واکنش به خبرسازی برخی رسانه‌ها درباره احتمال دیدار محسن رضایی، دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران با جی‌دی ونس، معاون رئیس‌جمهور آمریکا در دوحه، این خبر را تکذیب کرده و گفته سیاست و برنامه ایران در موضوع مذاکرات تغییری نکرده است. به گفته این مقام، تا زمانی که آمریکا اقدامات عملی را در چارچوب شروط هفت‌گانه ایران انجام ندهد، هیچ برنامه‌ای برای مذاکره با طرف آمریکایی مطرح نخواهد بود. محسن رضایی، دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران نیز در گفت‌وگو با شبکه المیادین، ادعای آمریکا درباره استمرار مذاکرات یا برگزاری نشست در قطر را «دروغ محض» خوانده و گفته است که انتشار چنین ادعاهایی با هدف کاهش فشار اقتصادی بر ایران و پایین‌آوردن قیمت نفت صورت می‌گیرد. رضایی تأکید کرده تهران شروط هفت‌گانه خود را به طرف آمریکایی ابلاغ کرده، اما پاسخ اولیه واشینگتن را ناکافی و فریبکارانه می‌داند و همچنان منتظر دریافت پاسخی روشن و صریح است. او همچنین هرگونه برنامه‌ریزی برای دیدار با جی‌دی ونس را رد کرده و گفته است تنگه هرمز تا زمان اجرای کامل شروط ایران باز نخواهد شد. این موضع‌گیری در شرایطی مطرح می‌شود که گزارش‌های رسانه‌ای از احتمال توافق بر سر بازگشایی تنگه هرمز حکایت دارند. بنابراین میان روایت اسرائیل‌هیوم و العربیه از موافقت تهران با برخی پیشنهادها و موضع رسمی اعلام‌شده از سوی مقام امنیتی کشورمان، شکافی جدی وجود دارد. این شکاف می‌تواند ناشی از تفاوت میان پیشنهادهای مطرح‌شده، مراحل احتمالی رایزنی و شروط نهایی ایران باشد؛ اما بر اساس اطلاعات موجود، نمی‌توان از پذیرش قطعی این چارچوب‌ها از سوی تهران سخن گفت. رضایی در بخش دیگری از گفت‌وگوی خود، موضع تهران درباره مواد هسته‌ای غنی‌شده را نیز روشن کرده است. او گفته است حتی یک ذره از مواد غنی‌سازی‌شده هسته‌ای از خاک ایران خارج نخواهد شد و تهران به دوستان روس خود نیز اعلام کرده که این مواد در داخل کشور باقی خواهد ماند و ایران شخصا از آنها استفاده خواهد کرد. وی نیاز به مواد غنی‌شده برای طراحی کشتی‌ها و زیردریایی‌هایی با پیشران هسته‌ای را از دلایل این سیاست عنوان کرده است. این اظهارات در کنار گزارش العربیه درباره بررسی نقش روسیه یا چین در کاهش سطح غنی‌سازی، نشان‌دهنده یکی از حساس‌ترین نقاط اختلاف میان طرفین است. مسئله صرفا میزان غنی‌سازی نیست، بلکه محل نگهداری مواد، نحوه مدیریت ذخایر و حدود نظارت بین‌المللی نیز در مرکز اختلاف قرار دارد. دبیر شورای عالی امنیت ملی ایران در عین حال مدعی شده است که کشور به سطح پیشرفته‌ای از توانمندی سایری رسیده و می‌تواند پهپادهای آمریکایی را کنترل کرده و آنها را روی زمین بنشاند. او همچنین هشدار داده است که هرگونه حمله جدید آمریکا با هدف قرارگرفتن پایگاه‌های نظامی دوردست این کشور همراه خواهد شد. از نگاه رضایی، پایان جنگ در تمامی جبهه‌های غرب آسیا، به‌ویژه لبنان، یکی دیگر از شروط اساسی ایران است.

در همین حال، سرلشکر علی عبداللهی، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح و فرمانده قرارگاه مرکزی خاتم‌الانبیا نیز در پیامی به مناسبت پانزدهمین سالگرد شهادت حسن تهرانی‌مقدم، بر تداوم و گسترش توان دفاعی ایران تأکید کرده است. او با اشاره به نقش تهرانی‌مقدم در شکل‌گیری توان موشکی کشور، دستاوردهای نیروی هوافضای سپاه در عملیات‌های «وعده صادق» و «نصر» را نشانه‌ای از توان دفاعی جمهوری اسلامی دانسته است. عبداللهی مدعی شده است که ایران از جایگاه خریدار تسلیحات به تولیدکننده و صادرکننده تجهیزات راهبردی ارتقا یافته و نیاز کشور به واردات تسلیحات پایان یافته است. او همچنین بر تاب‌آوری صنایع موشکی و پهپادی در برابر حملات تأکید کرده و گفته است خطوط تولید در اعماق زمین و تونل‌های زیرزمینی، حتی زیر آتش و بمباران سنگین نیز به فعالیت خود ادامه می‌دهند. رئیس ستاد کل نیروهای مسلح در ادامه هشدار داده است هر نقطه‌ای که کانون تهدید علیه موجودیت جمهوری اسلامی باشد، هدف مستقیم عملیات نامتقارن قرار خواهد گرفت و هرگونه خطای محاسباتی جدید آمریکا و اسرائیل با ضرباتی مهلک‌تر از گذشته مواجه خواهد شد. این اظهارات در کنار تهدیدهای رضایی، نشان می‌دهد تهران در کنار بررسی احتمالات دیپلماتیک، همچنان بر حفظ بازدارندگی و آمادگی نظامی تأکید دارد.

مهدی محمدی، مشاور رئیس مجلس، اعلام کرد پاسخ آمریکا به طرح دوروزه ایران فریبکارانه و غیرقابل‌قبول بوده است. به گفته او، واشینگتن خواستار مذاکره مستقیم پیش از ارائه پاسخ نهایی شده، اما تهران آغاز مذاکرات را به تحقق شروط خود منوط کرده است. محمدی مدعی شد ترامپ به ونس اختیار مذاکره، اما نه امتیازدهی داده و آمریکا خود را برای حمله‌ای محدود آماده کرده است. او احتمال گسترش جنگ را در صورت حمله به کوه کلنگ مطرح کرد و از گزینه‌هایی چون ادامه محاصره، عملیات اطلاعاتی و حملات نقطه‌ای سخن گفت. او تأکید کرد باید هزینه محاصره را برای دشمن افزایش داد.

واشینگتن میان توافق، جنگ و فشار اقتصادی؛ اختلاف در کاخ سفید و نگرانی متحدان منطقه‌ای

در واشینگتن، راهبرد مواجهه با ایران به یکی از موضوعات اختلاف‌برانگیز در سطوح عالی دولت ترامپ تبدیل شده است. بر اساس گزارش اکسیوس به نقل از سه نفر از حاضران در نشست غیرعلنی وزیران خارجه گروه هفت در پاریس، مارکو روبیو به همتایان خود گفته است که ترامپ پس از بررسی دو گزینه ازسرگیری جنگ یا دستیابی به توافق، در نهایت مسیر سومی را انتخاب کرده که ناظر بر ادامه فشار اقتصادی برای به زانو درآوردن تهران است. البته به گفته مارکو روبیو، وزیر خارجه آمریکا، دولت ترامپ قصد ندارد به توافقی که از نگاه آن احمقانه باشد تن دهد و به‌جای آن، به اقدامات فعلی خود ادامه خواهد داد. او تأکید کرده است که واشینگتن با تحمیل هزینه‌های اقتصادی سنگین، توان ایران برای تأمین مالی گروه‌های مورد حمایت خود و بازسازی توان نظامی را دشوارتر می‌کند. نکته مهم در این راهبرد آن است که برای ادامه فشارها هیچ ضرب‌الاجلی تعیین نشده است. روبیو همچنین گفته است که ترامپ تحت فشار زمانی کاذب قرار ندارد و معتقد است که واقعیت‌های اقتصادی در نهایت بر تصمیم‌گیری تهران تأثیر خواهد گذاشت. او با اشاره به نیازهای روزمره جامعه و ضرورت تأمین غذا، اظهار کرده که فشار اقتصادی سرانجام حتی بر سرسخت‌ترین افراد نیز اثر خواهد گذاشت.

در این راهبرد، اسکات بسنت، وزیر خزانه‌داری، جان رتکلیف، رئیس سازمان سیا و جرد کوشنر، مشاور و داماد ترامپ، از حامیان ادامه فشار اقتصادی معرفی شده‌اند. این گروه با ازسرگیری جنگ مخالف بوده و در عین حال معتقد بوده‌اند مواضع فعلی ایران برای دستیابی به توافقی در راستای منافع آمریکا کافی نیست. با این حال، روایت اکسیوس تنها تصویر موجود از اختلاف‌های درون دولت آمریکا نیست. گزارش اسرائیل‌هیوم از تلاش جی‌دی ونس، استیو ویتکاف و جرد کوشنر برای دستیابی به توافقی مشابه تفاهم ماه می در سوئیس حکایت دارد. بر اساس این گزارش، ونس خواهان پایان‌دادن به جنگ در اوایل سال آینده میلادی بوده و معتقد است دولت آمریکا برای بازسازی اعتماد افکار عمومی، پیش از انتخابات ریاست‌جمهوری دو سال دیگر، به زمان نیاز دارد.

در مقابل، هاوارد لاتنیک، وزیر بازرگانی، مارکو روبیو، وزیر خارجه و پیت هگست، وزیر جنگ، بنا بر ادعای همین منابع، با توافقی مشابه تفاهم ماه می مخالفت کرده‌اند. آنها معتقدند چنین توافقی در شرایط فعلی می‌تواند حکومت ایران را در آخرین لحظه از فشارهای اقتصادی و سیاسی نجات دهد. این مخالفت‌ها بر ارزیابی‌هایی استوار است که از وخامت وضعیت اقتصادی ایران حکایت دارد. به گفته یکی از منابع دیپلماتیک آمریکایی، در یکی از نشست‌های اخیر، اطلاعاتی به ترامپ ارائه شده که نشان می‌داد ایران در هفته گذشته آخرین محموله نفتکش خود را فروخته است. این اطلاعات در کنار تحریم‌های تجاری و محاصره هوایی و دریایی، به‌عنوان نشانه‌ای از فشار شدید اقتصادی بر تهران مطرح شده است. همچنین در این جلسه ادعا شده که ایران با برهم‌زدن بازار جهانی نفت و افزایش قیمت سوخت در آمریکا، به پیروزی دموکرات‌ها در انتخابات میان‌دوره‌ای کمک کرده و نباید بابت چنین اقدامی پاداش بگیرد.

در این میان، ترامپ نیز در اظهاراتی پس از دیدار با نخست‌وزیر قطر، احتمال ازسرگیری حملات گسترده به ایران را بسیار بعید دانسته و گفته است ضرورتی برای چنین اقدامی به نظر نمی‌رسد. با این حال، این موضع به معنای کنارگذاشتن کامل گزینه نظامی نیست. اکسیوس گزارش داده که دولت آمریکا از عملیات جدیدی با عنوان «دروازه آهنین» حمایت می‌کند که هدف آن، قطع مسیرهای زمینی مورد استفاده ایران برای انتقال تسلیحات پیشرفته و فناوری‌های دیگر است.

روبیو نیز ضمن تأکید بر ادامه فشار اقتصادی، هشدار داده است که نیروهای آمریکایی در صورت عبور ایران از خطوط قرمز تعیین‌شده، همچنان آماده واکنش هستند. او همچنین نسبت به امکان توافق دیپلماتیک با تهران تردید نشان داده و شروط ایران را غیرواقع‌بینانه توصیف کرده است. در سطح منطقه‌ای، این سیاست نگرانی متحدان آمریکا را نیز به دنبال داشته است. به گزارش اکسیوس، ترکیه، عراق و پاکستان نگران هستند که طولانی‌شدن فشار اقتصادی آمریکا، آنها را به توقف مبادلات تجاری با ایران، محدودکردن پروازها و بستن مرزها وادار کند؛ اقداماتی که می‌تواند به بی‌ثباتی داخلی در این کشورها منجر شود. از سوی دیگر، دنی سیترینوویچ، کارشناس مسائل ایران در شورای آتلانتیک، هشدار داده که تهران ممکن است در صورت تداوم نامحدود وضعیت نه جنگ و نه توافق، به این نتیجه برسد که افزایش هزینه‌های اقتصادی و امنیتی برای آمریکا و شرکای منطقه‌ای آن تنها راه تغییر سیاست واشینگتن است. از نگاه او، چنین روندی می‌تواند به تشدید تنش، واکنش متقابل آمریکا و در نهایت شکل‌گیری یک رویارویی نظامی دیگر منجر شود.

فشارهای داخلی آمریکا و تردید در روایت پیروزی؛ از اظهارات ترامپ درباره اسرائیل تا جدال بر سر جنگ

معادلات ایران و آمریکا تنها تحت تأثیر محاسبات نظامی و دیپلماتیک نیست، بلکه تحولات سیاسی داخلی ایالات متحده نیز بر تصمیم‌گیری دولت ترامپ سایه انداخته است. به دنبال شکست سنگین و بی‌سابقه جمهوری‌خواهان در انتخابات کنگره، گزارش‌ها حاکی از آن است که جنگ با ایران و پیامدهای اقتصادی آن، به‌ویژه افزایش قیمت سوخت، همچنان برای جمهوری‌خواهان هزینه سیاسی به همراه دارد. ترامپ در مصاحبه با برنامه «۶۰ دقیقه» شبکه سی‌بی‌اس، با اشاره به افزایش مخالفت‌ها با اسرائیل در جامعه آمریکا، گفته است که بیزاری شدیدی از اسرائیل وجود دارد. او نگرش رأی‌دهندگان نسبت به اسرائیل، جنگ با ایران و افزایش قیمت بنزین را از عوامل اصلی شکست جمهوری‌خواهان در انتخابات میان‌دوره‌ای و از دست دادن کنترل هر دو مجلس کنگره عنوان کرده است. در این مصاحبه، از ترامپ درباره پستی که جی‌دی ونس در شبکه‌های اجتماعی منتشر کرده بود نیز سؤال شد. ونس در آن پست، تغییر در روابط آمریکا با اسرائیل را یکی از مطالبات رأی‌دهندگانی دانسته بود که حزب جمهوری‌خواه را ترک کرده‌اند. او در کنار این مسئله، بر ضرورت پایان‌دادن به جنگ، رسیدگی به هزینه‌های زندگی و اولویت‌دادن به منافع آمریکا تأکید کرده بود. برخلاف گزارش‌هایی که از غافلگیری یا خشم ترامپ از انتشار این پست حکایت داشت، رئیس‌جمهور آمریکا گفت که ونس پیش از انتشار آن با او مشورت کرده و به او گفته است هرچه می‌خواهد بنویسد. با این حال، ترامپ انتقاد داشت که معاونش به این موضوع نپرداخته است که آیا در صورت قرارگرفتن دوباره در موقعیت تصمیم‌گیری، از آغاز جنگ با ایران حمایت می‌کرد یا خیر. ترامپ تصریح کرد که خودش همچنان همان تصمیم را می‌گرفت و در پاسخ به این پرسش که آیا دوباره نیز چنین تصمیمی خواهد گرفت، گفت پاسخ او یک بله قاطع است. او استدلال کرد که نباید اجازه داد ایران به سلاح هسته‌ای دست پیدا کند. در همین حال، پیت هگست در دفاع از عملیات نظامی علیه ایران و در واکنش به تلاش‌ها برای استیضاح خود، موضعی کاملا تهاجمی اتخاذ کرده است. او گفته است در ۲۵۰ سال تاریخ آمریکا، هیچ وزیر دفاعی به دلیل اجرای عملیات نظامی قانونی استیضاح نشده و چنین اقدامی به دشمنان، ازجمله ایران، این پیام را می‌دهد که آمریکا نیروهای خود را به دلیل اجرای موفقیت‌آمیز عملیات مجازات خواهد کرد.

هگست با دفاع از تصمیم‌های ترامپ، جنگ علیه ایران را اقدامی ضروری برای امنیت مردم آمریکا توصیف کرده و گفته است تاریخ این جنگ را بسیار متفاوت از برداشت غالب امروز قضاوت خواهد کرد. او همچنین ادعا کرده که آمریکا کنترل تنگه هرمز را در اختیار دارد و توانسته است نظارت و اشراف اطلاعاتی خود بر تأسیسات هسته‌ای ایران را حفظ کند. به گفته او، واشینگتن در صورت مشاهده فعالیت‌های مخرب و خطرناک، آماده اقدام خواهد بود. هگست همچنین با مقایسه جنگ ایران با جنگ ویتنام و کره، مدعی شده عملیات «خشم حماسی» به تلفات گسترده آن جنگ‌ها نرسیده و نخواهد رسید. او ادعاهای مربوط به هدف قراردادن غیرنظامیان از سوی ارتش آمریکا را دروغ و افترا خوانده و گفته است در صورت لزوم، از تمامی عملیات‌های انجام‌شده مجددا حمایت خواهد کرد.

با این حال، چاک شومر، رهبر دموکرات‌های سنای آمریکا، روایت هگست از پیروزی تاریخی را به‌شدت زیر سؤال برده است. او افزایش قیمت هر گالن بنزین به بیش از چهار دلار، ادامه حملات ایران و نیروهای مورد حمایت آن به کشتی‌های عبوری از تنگه هرمز و تلاش دولت برای پنهان‌کردن آمار تلفات نظامیان آمریکایی را نشانه‌هایی دانسته که با ادعای پیروزی تاریخی سازگار نیست. در عرصه سیاسی و نهادی نیز مجلس نمایندگان آمریکا با ۲۱۱ رأی موافق در برابر ۲۰۴ رأی مخالف، روند استیضاح هگست را مسدود کرده؛ هرچند یک جمهوری‌خواه برخلاف موضع حزب خود رأی داده است. این اختلاف‌ها نشان می‌دهد جنگ ایران به موضوعی برای منازعه داخلی در واشینگتن تبدیل شده و دولت ترامپ باید هم‌زمان با مدیریت بحران خارجی، پاسخ‌گوی انتقادهای سیاسی و اقتصادی در داخل آمریکا نیز باشد.

اسرائیل نگران توقف جنگ؛ اختلاف نتانیاهو با ترامپ و ارتش بر سر گزینه نظامی

در سوی دیگر این معادله، گزارش‌ها از افزایش نگرانی اسرائیل نسبت به احتمال توقف حملات آمریکا و حرکت واشینگتن به سمت ادامه فشار اقتصادی به جای بازگشت به جنگ حکایت دارد. روزنامه یدیعوت آحارونوت به نقل از منابع آگاه گزارش داده که تماس تلفنی اخیر دونالد ترامپ و بنیامین نتانیاهو درباره ایران، بسیار دشوار و تقابلی بوده و حتی با فریاد و فریادکشی همراه شده است. بر اساس این گزارش، محور اصلی اختلاف دو طرف، احتمال ازسرگیری عملیات نظامی علیه ایران بوده است. با این حال، دفتر نخست‌وزیری اسرائیل این روایت را اخبار جعلی و کاملا بی‌اساس خوانده و یک مقام ارشد اسرائیلی نیز ضمن تأیید انجام تماس، دشواربودن آن را رد کرده است. بنابراین، اصل اختلاف درباره محتوای این گفت‌وگو همچنان در سطح گزارش‌های رسانه‌ای باقی مانده است.

گزارش کامل را در سایت شرق بخوانید